

# АРТЪР КЛАРК СЛЪНЧЕВИЯТ ВЯТЪР

Превод от английски: [Неизвестен], 1966

[chitanka.info](http://chitanka.info)

Въжетата трептяха като опнати струни: междупланетният вятър вече бе надул огромното кръгло платно. До старта оставаха три минути, но в душата на Джон Мертън цареше мир и спокойствие. Каквото и да се случи, след като комодорът даде сигнала за старт, независимо от това, дали неговата „Диана“ ще го доведе до победа или до поражение, главното е постигнато. Цял живот той бе конструирал за другите, а сега сам щеше да управлява своя кораб.

— Две минути до старта — се чу по високоговорителя. — Моля да се потвърди готовността за стартиране.

Капитаните един след друг отговаряха. Мертън разпознаваше гласовете, ту развълнувани, ту спокойни — гласовете на неговите приятели и съперници. На четирите обитаеми планети ще се съберат най-много двадесетина души, които умеят да управляват слънчева яхта, и всички те сега са тук, кой на линията на старта, кой на борда на ескортиращите кораби и кръжат по орбита на 22 хиляди мили над екватора.

— Потвърждавам от първи до седми — прозвуча безстрастен глас от съдийския катер. — До старта остава една минута.

Мертън слушаше с половин ухо; той за последен път проверяваше опъна на фаловете. Стрелките на всички динамометри бяха неподвижни, огледалната повърхност на исполинското платно блестеше и искреше на слънцето.

На безтегловно висящия край перископа Мертън му се струваше, че платното е закрило цялото небе. Нищо чудно. Ако се съшият заедно платната на всички чайни клипери, които в миналото са летели като бели облаци над водите на южните морета, те и тогава не биха могли да се мерят с платното, в което „Диана“ ловеше слънчевия вятър. А то съдържаше малко повече вещество, отколкото един сапунен мехур: дебелината на тези две квадратни мили елуксирана пластмасова материя беше само няколко милионни от дюйма.

— До старта остават десет секунди. Да се включат всички снимачни камери.

Такова огромно — и такова крехко; просто не ти се побира в главата. Невероятно е, че това извънредно тънко огледало може само със силата на уловените от него слънчеви лъчи да откъсне „Диана“ от Земята.

— ... пет... четири... три... две... една... Режи!

Седем блестящи ножа прерязаха седемте тънки въжета, които крепяха яхтите за базите, където бе извършен монтажът. До този момент всички летяха около Земята в строг строй; сега яхтите ще почнат да се раздалечат като носени от вятъра семена на глухарче. Ще победи онази, която първа достигне Луната.

На „Диана“ наглед нищо не беше се изменило. Но Мертън знаеше, че това не е така. Макар той да не усещаше тягата, приборното табло му показваше, че ускорението се приближава до една хилядна от g. За ракета това е смешно малко, но за слънчевите яhti представлява рекорд. „Диана“ беше добре конструирана, огромното платно отговаря на всичките му пресмятания. При такова ускорение след два кръга яхтата ще развие скорост, достатъчна, за да напусне околоземната орбита и тласкана от цялата мощ на Слънцето, ще вземе курс към Луната.

Цялата мощ на Слънцето. Той се усмихна, спомняйки си как се опитваше да обясни на лекции там, на Земята, какво представлява слънчевият вятър. С лекциите изкарваше пари за слънчевата яхта; той беше главен конструктор на „Космодайн корпорейшън“, бе създавал немалко космически кораби, но неговото увлечение оставяше равнодушно ръководството на фирмата.

— Протегнете длани към Слънцето — казваше той. — Какво чувствувате? Топлина, разбира се. Но освен нея има и налягане. Наистина толкова слабо, че не сте го забелязали. На повърхността на вашите длани се пада само около една милионна от унцията. Но в космоса дори такава малка величина играе роля, защото действа непрекъснато, час след час, ден след ден. И запасът от енергия за разлика от ракетното гориво е неограничен. При желание тя може да се използва. Ние ще създадем платна, които ще улавят слънчевия вятър.

Изваждаше няколко квадратни ярда лека материя и я подхвърляше във въздуха. Носена от топлиите течения, сребрилата материя струеше като дим и бавно се вдигаше към тавана.

— Виждате колко е лека — продължаваше Мертън. — Една квадратна миля от такава тъкан тежи един тон, а лъчевото налягане достига пет фунта. Платното ще се движи и ще тегли и нас, ако го впрегнем. Разбира се, ускорението ще бъде много малко, около една хилядна от g. На пръв поглед — дреболия, но да видим какво значи това. За една секунда ще изминем една пета от дюйма. Дори охлювът

се движи по-бързо. Но след още една минута ще изминем шестдесет фута и ще развием скорост повече от една миля в час. Не е лошо за кораб, който се движи от слънчевата светлина! За един час ще се отдалечим от изходната точка на четиридесет мили, скоростта ще достигне осемдесет мили в час. Не забравяйте, че в космоса няма триене. За едно денонощие платноходът ще развие скорост две хиляди мили в час. Ако се стартира от околоземна орбита — друг начин няма, — за два дни ще бъде достигнато втората космическа скорост. И то без капка гориво!

Мертън убеждаваше слушателите си; в края на краищата можа да убеди и „Космодайн“. За двадесет години възникна и се разви нов спорт. Той не без основание се наричаше спорт на милиардерите, но сега бе започнал да си покрива разходите благодарение на печата и телевизията. Да вземем например днешното надбягване: на карта е поставен престижът на континенти и планети, и броят на зрителите бие всички рекорди.

„Диана“ започваше надбягването добре; сега Мертън можеше да хвърли поглед и към съперниците си. Съвсем предпазливо той се приближи до перископа.

Ето ги, невижданите сребристи цветчета по черната поляна на космоса. Най-близо е южноамериканската „Санта-Мария“, която прилича на хвърчило, само че с малко чудновати размери: страната ѝ е дълга повече от миля. Малко по-далеко е „Лебедев“, който е конструиран от Астроградския университет и наподобява малтийски кръст; четирите му крила по краищата очевидно могат да се обръщат при промяна на курса. Построена от федерацията на Австралазия, „Вумера“ представлява обикновен парашут с диаметър четири мили. „Арахна“ (яхтата на Главния космически комбинат) прилича на паяжина и е монтирана по същия принцип: от центъра спираловидно са разположени автоматично управляеми платна. По същия начин, само че с по-малки размери, е конструирана „Паяжинка“ на Еврокосмос. Изпратеният от Марсианската република „Слънчев лъч“ представляваше плосък пръстен с отворстие от половин миля; пръстенът бавно се въртеше и центробежната сила му придаваше устойчивост. Това беше стара идея, но никой още не бе можал да я осъществи успешно. Мертън можеше да се закълне, че екипажът ще се измъчи с платното, когато му се наложи да променя посоката.

Наистина оставаха още шест часа до момента, когато яхтите щяха да завършат първата четвърт от своя бавен, величав полет по орбита. Сега, в самото начало на надбягването, те се движат от Слънцето с, така да се каже, попътен слънчев вятър. Трябва да се изстиска всичко от този курс с попътен вятър, докато яхтите задминат Земята и се насочат към Слънцето.

Мертън реши да направи първата проверка. Той внимателно огледа платното, като дълго спираше перископа на точките, където въжетата бяха закрепени към платното. Фалове — тесни ивици от пластмасова материя — щяха да са съвсем невидими, ако не беше флуоресциращата боя. Сега те приличаха на прострени на стотици ярда еластични разноцветни лъчи; всеки сектор от платното се управляваше от електрически брашпил, малко по-голям от макара на спининг. Тези миниатюрни брашпили непрекъснато се въртяха, като ту отпущаха, ту прибираха въжетата по командата на автопилота, който държеше платното под необходимия ъгъл към Слънцето.

Човек не можеше да не се захласне от трептенето на слънчевите лъчи по това исполинско гъвкаво огледало... То бавно се вълнуваше, вибрираше и множество отразени слънца проблясваха по небето, изчезвайки в края на платното. Вибрацията е неизбежна; ако всичко е наред, тя не представлява опасност за крехката конструкция, но Мертън беше нащрек. Вибрацията може да премине в зловещо биене, от което платното става на парчета.

Като се убеди, че всичко е наред, той отново насочи перископа към своите съперници. Както очакваше, „разкъсването“ вече бе започнало: по-несъвършените яхти изоставаха. Но истинската проверка предстои тепърва, когато влязат в сянката на Земята и маневреността ще означава толкова, колкото и скоростта.

На пръв поглед моментът не беше най-подходящият — надбягването току-що бе започнало, — но той реши да подреме. На другите яхти има по двама души, те могат да се редуват, а Мертън е сам и няма кой да го смени. Той може да разчита само на собствените си сили като Джошуа Слокъм, който сам бе извършил полет около Земята със своята малка „Спрей“.

Мертън пристегна с еластични ремъци кръста и краката си към креслото, след това сложи на челото си електродите на приспиващото устройство. Включи релето на времето на три часа и затвори очи...

Натрапчив тревожен сигнал го изтръгна от здравата прегръдка на съня. Той веднага огледа командното табло. Бяха минали само два часа, но над акселерометъра мигаше червена светлина. Нямаше тяга, „Диана“ губеше скорост.

Първата мисъл на Мертън беше: нещо е станало с платното! Вероятно е отказало стабилизиращото устройство и фаловите са се заплели. Странно: единият край на платното е съвсем в ред, затова пък по другия приборите показват отслабване на тягата. Изведнъж Мертън бе озарен от догадка и той се наведе над перископа. Да, разбира се, ето къде е работата.

Огромна, рязко очертана сянка бе покрила сребристото платно. Мрак застрашаваше да обвие „Диана“, сякаш между нея и Слънцето се бе появил облак. А в тъмнина, без слънчеви лъчи, яхтата ще загуби скоростта си и ще увисне безпомощно.

Но какви облаци може да има тук, на двадесет хиляди мили над Земята? Ако се е появила сянка, тя е създадена от човек.

Мертън постави филтрите и насочи перископа към Слънцето.

— Маневра четири-а — промърмори той. — Добре, ще видим кой кого.

Сякаш огромна планета закриваше слънчевия диск и вече бе затулила единия му край с черен сегмент.

Намиращата се на двадесет мили зад Мертън „Паяжина“ правеше опити да предизвика изкуствено затъмнение на неговата „Диана“.

Напълно позволено средство. Някога, когато са устройвали надбягвания с платноходи по море, капитаните често са си ловили вятъра един на друг. Но Мертън не мислеше да се предава лесно.

Малката изчислителна машина на „Диана“ — тя имаше размерите на кибритена кутия, а заместваше хиляда изчислители — даде отговора точно след една секунда. Ще трябва с помощта на панелите за управление 3 и 4 да разгърне платното под ъгъл двадесет градуса; тогава светлинното налягане ще го изведе от опасната сянка на „Паяжина“. Жалко, че трябва да наруши работата на автопилота, който е грижливо програмиран да осигурява максимална скорост, но нали Мертън затова е тук. Благодарение на такива изненади слънчевото надбягване си остава спорт, а не състезание между електронни машини.

Той освободи въжета 1–6 и опънът веднага отслабна. На две мили от кабината бавно се отвориха триъгълни секции, пропускайки слънчевата светлина. Но още дълго всичко си оставаше непроменено. Трудно е да свикнеш с този свят на забавено движение, където минават няколко минути, преди действията ти да предизвикат видим ефект. Най-после Мертън видя, че платното се наклони към Слънцето; сянката на „Паяжина“ изостана и тъмният конус се разтвори в космически мрак.

Дълго преди сянката да изчезне съвсем и да се покаже Слънцето, той изправи платното и върна „Диана“ в предишния курс. Иначе инерцията щеше да отклони яхтата много встрани.

Той отново включи сигналното реле, готов да срещне следващото неволно или умишлено предизвикано препятствие; може би „Паяжина“ или някоя друга яхта ще се опитат да повторят този трик. А сега можеше и да похапне, макар да не усещаше особен глад. В космоса разходът на физически сили не е голям, не е чудно да забравиш за яденето.

Отвори първия пакет с храна и без особен възторг изследва неговото съдържание. Само названието „Космическа дажба“ беше достатъчно, за да му убие апетита... Не се осланяше много и на втория надпис: „Липсата на трохи е гарантирана“. Говореше се, че за космическия екипаж трохите са по-опасни от метеоритите. Те могат да попаднат навсякъде, да предизвикат късо съединение, да запушат важни канали, да проникнат в прибори, които се смятат за херметически.

Както и да е, той погълна лебервурста, шоколада и ананасовото пюре. Пластмасовият кафеник вече се беше сгрял на електрическия котлон, когато Мертън чу гласа на радиста от комодорския катер.

— Доктор Мертън? Ако не сте зает, с вас би искал да поговори Джереми Блер.

Блер минаваше за един от най-умните коментатори; Мертън неведнъж бе участвувал в неговите програми.

— Слушам — отговори той.

— Здравейте, доктор Мертън — незабавно почна коментаторът. — Щастлив съм, че можете да ни отделите няколко минути. Позволете да ви поздравя — май сте начело.

— За това е още рано да се говори — предпазливо отговори Мертън.

— Кажете, докторе, защо решихте да управлявате яхтата си сам? Защото преди вас никой не го е правил ли?

— Може би. Но работата не е, разбира се, само в това. — Той млъкна, за да подбере думите си. — Вторият човек и запасите за него представляват излишни петстотин фунта, които могат да решат изхода на надбягването.

— Сигурен ли сте, че ще се справите с „Диана“?

— Затова именно съм монтирал автомати. Моята главна задача е да наблюдавам и да вземам решения.

— Но платното ви е огромно — две квадратни мили! Просто да не повярваш, че сам човек може да се справи с такава грамада!

Мертън се разсмя.

— Защо? Тези две квадратни мили дават максимална тяга от десет фунта. Човек може да я преодолее само с кутрето си...

— Е, добре, благодаря, докторе. Желая ви успех. Пак ще се свържа с вас.

Коментаторът млъкна, а Мертън почувствува закъсняло неловкост. Той не каза цялата истина, а Блер е достатъчно проникателен, за да я разбере. Имаше и друга причина, поради която сега беше сам тук, в космоса. Близко четиридесет години бе работил с бригади по сто, дори по хиляда души, създавайки най-сложните двигатели, каквито светът бе виждал някога. Последните двадесет години беше ръководил конструкторско бюро и бе наблюдавал как неговите творения изпитат към звездите. Беше се прославил, беше направил блестяща кариера. Но сам той никога не е бил главното действащо лице.

Сега му се представяше последната възможност лично да изпъкне и той не искаше да дели с никого радостта от победата. До следващото надбягване щяха да изминат не по-малко от пет години — периодът на спокойното Слънце бе завършил, идваше период на лошо време, в слънчевата система щяха да бушуват радиационни бури. Когато отново стане безопасно да се лети с тези крехки, незащитени яхти, той ще бъде вече стар.

Мертън отново се наведе над перископа. В първия миг откри само пет яхти — „Вумера“ беше изчезнала някъде. Минаха няколко



минути, преди да я открие — мъгляв призрак на фона на звездите, парализиран от сянката на „Лебедев“. Той добре си представяше как австралийците трескаво се опитват да се измъкнат от капана. Но как се бяха хванали? „Лебедев“ имаше отлична маневреност; ще трябва да му се хвърля по едно око, макар че той сега е много далеч, за да застрашава „Диана“.

Земята се виждаше като тесен ярък сърп, обърнат към Слънцето. До светлата дъга смътно се очертаваше нощната страна на планетата; тук-таме в пролуките между облаците просветваше студеното зарево на големите градове. Тъмният диск беше вече закрил част от Млечния път, след няколко минути той щеше да почне да поглъща Слънцето.

Светлината угасваше. Колкото повече потъваше „Диана“ в сянката на Земята, толкова по-ярко трептеше върху платното пурпурният отблясък на земните залежи, отдалечени на хиляди мили. Слънцето изчезваше зад невидимия хоризонт и след няколко минути настъпи нощ.

Мертън се огледа. Една след друга угасваха ярките светлини на останалите яхти, когато се гмуркаха след него в бързотечната нощ. Ще мине около час и Слънцето отново ще се покаже иззад огромния черен щит; дотогава всички те са безпомощни и трябва да се движат по инерция.

Той включи прожектора и освети с неговия лъч тъмното платно. Хилядите акри пластмасова материя се бяха набръчкали, размекнали, фаловете провисват, трябва да ги опъне по-скоро, докато не са се заплели. Но това е предвидено, всичко върви по план. Изостаналите на около петдесет мили от него „Арахна“ и „Санта Мария“ имаха по-малко щастие. Мертън узна каква неприятност ги бе постигнала, когато радиото изведнъж заработи на аварийната вълна.

— Номер две, номер шест — каза контролата. — Застрашени сте от сблъскване, вашите орбити ще се пресекат след шестдесет и пет минути! Нужна ли ви е помощ?

Настъпи дълго мълчание, капитаните се мъчеха да смелят лошата новина. Интересно кой е виновен? Навярно една от яхтите се бе опитала да хвърли сянка върху другата и не бе успяла да завърши маневрата. А сега вече нищо не може да се направи.

Но нали все пак оставаха шестдесет и пет минути! Те ще успеят отново да излязат на слънце иззад Земята. Ако тогава платната уловят

достатъчно енергия, те все още имат шанс да избягнат сблъскването. Навярно сега на „Арахна“ и на „Санта Мария“ с пълна пара се правят изчисления.

„Арахна“ отговори първа и отговорът беше точно такъв, какъвто бе очаквал Мертън.

— Контрола, тук номер шест. Благодаря, помощ не ни е нужна. Ще се справим сами.

„Да видим какво ще стане“ — помисли си Мертън: той не беше сигурен, че ще успеят. Наближаваше първият драматичен епизод от надбягването.

През целия следващ час Мертън беше прекалено зает със собственото си платно, за да се вълнува за „Арахна“ и „Санта Мария“. Не е толкова просто да следиш петдесет милиона квадратни фута губеща се в мрака пластмасова материя, осветена само от тесния лъч на прожектора и от сиянието на далечната Луна. От този момент и по протежение на близо половината от околоземната орбита цялата тази огромна плоскост трябва да се държи ребром към Слънцето. През следващите дванадесет-четиринадесет часа платното ще бъде само пречка, защото яхтата ще се насочи към Слънцето и неговите лъчи могат да я отхвърлят назад. Жалко, че платното не може да се свие съвсем. Още никой не е измислил такова нещо.

Далеко долу покрай ръба на Земята се появи първият намек за разсъмване. След десет минути „затъмнението“ на Слънцето ще свърши; „вятърът“ ще надуе платната и плаващите по инерция яхти отново ще се съживят. Това ще бъде критичен момент за „Арахна“ и „Санта Мария“, за всички участници.

Мертън насочи перископа и видя два силуета, които се носеха сред звездите. Съвсем близо един до друг, делят ги най-много три мили. Е, може би ще се справят...

Като експлозия лумна заря — Слънцето бе изплувало от Тихия океан. За миг платното и фаловеите станаха алени, след това златни, след това ослепително бели: денят настъпи. Стрелките на динамометрите се отделиха от нулата. „Диана“ продължаваше да е почти съвсем безтегловна: слънчевият вятър духаше фронтално и ускорението бе паднало до милионни от g.

Но „Арахна“ и „Санта Мария“, мъчейки се да се раздалечат, не обръщаха платната. Деляха ги по-малко от две мили и блестящите

пластмасови облаци, почувствуваха първия лек повей на слънчевите лъчи, мъчително бавно се изопваха в една плоскост. Навярно всички телевизионни екрани на Земята показват сега тази мъчителна драма. Капитаните на двете яхти бяха упорити хора. Всеки от тях можеше да пререже платното, за да даде на другия шанс, но никой от тях не го направи. Прекалено много бе заложено на карта: пари, слава, престиж. Меко и беззвучно като снежинки в зимна нощ „Арахна“ и „Санта Мария“ се сблъскаха.

Квадратното хвърчило някак незабележимо се сля с кръглата паяжина: бавно като на сън затрептяха, преплитайки се, дългите фалове. Колкото и да беше зает със своите въжета, Мертън не можеше да откъсне очи от тази безшумна, мъчителна катастрофа. Сребристите вълнуващи се облаци все още бяха слети в компактна, неразчленима маса. Това трая около десет минути, най-после двете кабинни се изтръгнаха на свобода и полетяха на различни страни, разминавайки се на някакви си стотина ярда. Подир тях се устремиха спасителните катери със светещите опашки на реактивните струи. „Така, сега останахме петима“ — помисли си Мертън. — „Жалко за тези момчета, които още в началото на надбягването си провалиха взаимно шансовете; нищо, те са млади, ще имат случай да се проявят“.

А след няколко минути броят на участниците намаля на четири. Още когато за пръв път бе видял бавно въртящия се „Слънчев лъч“, Мертън се усъмни в качествата на неговата конструкция; сега съмненията му се оправдаваха.

Въртенето бе направило марсианската яхта прекалено тромава, тя не искаше да лавира. Вместо да се обърне ребром към Слънцето, огромният пръстен беше се насочил към него с цялата си плоскост и яхтата отскочи назад с почти пределно ускорение.

Това е най-неприятното, което може да се случи с водача на яхта, дори по-лошо от сблъскване, защото трябва да вини само себе си. Впрочем, едва ли някой съчувствува сега на безнадеждно изостаналите от строя колонисти. Много са се възгордели там, на Марс, пада им се.

Освен това е рано съвсем да се отписва „Слънчев лъч“; предстоят още половин милион мили, той може да навакса.

Следващите дванадесет часа минаха без произшествия. В тази част от орбитата, където движението ставаше без тяга, нямаше особени грижи. Но Мертън не се изтезаваше с броене на часовете. Той

успя да подремне, да похапне, попълни бордовия дневник, на два-три пъти дава радиоинтервюта. Понякога викаше другите яхти, разменяше си с тях приветствия и шеги. За него беше добре дошъл този отдых в безтегловност, далеч от земните грижи. Отдавна не беше се чувствувал така щастлив. Имаше чувството, че е господар на своята съдба — доколкото това изобщо е възможно в космоса: той управляваше яхта, в която беше вложил толкова ум и душа, че тя сякаш бе станала част от самия него.

Излизаха във втората половина на орбитата, където отново духна попътен слънчев вятър. Мертън видя как след завоя платното на „Диана“ се опъна под напора на лъчите. Ускорението, спаднало до хилядни от g, почваше да се увеличава, но бяха нужни още часове, за да достигне максимална величина.

Моментът, в който отново се появяваше тягата, винаги беше критичен за яхтите и „Паяжина“ не издържа изпитанието.

Блер продължаваше до коментира надбягването и Мертън, макар и да бе отслабил високоговорителя, чу тревожното съобщение: „Внимание! На «Паяжина» се появи биене!“ Той се приближи до перископа и го насочи към огромното кръгло платно на съперника си, но в първия миг не забеляза никаква промяна. Разбира се, трудно е да видиш всичко, когато обектът е обърнат почти ребром към тебе и ти различаваш само една тясно елипса, но в края на краищата се убеди, че по платното бавно се надига страшно вълнение. Ако екипажът не успее да го успокои с предпазливо, точно пресметнато подръпване на фаловете, платното ще се разкъса на парчета.

На „Паяжина“ работеха с всички сили и след двадесет минути биенето, изглежда, престана. Изведнъж пластмасовата материя се разкъса някъде по средата. Под налягането на лъчите цепнатината непрекъснато растеше и разкъсаните парчета стърчаха като струи дим над огън. След четвърт час останаха само радиалните греди, на които бе опъната исполинската паяжина. Отново зарево на ракети: катерът отиваше да застигне кабината с излезлия от строя екипаж.

— Както върви, скоро ще останеш съвсем сам, а? — каза нечий глас, който викаше Мертън.

— Дмитри, ти няма от какво да се боиш — отговори той. — На всичко отгоре си имаш и компания. А аз тук, напред, наистина съм сам.

Той не се хвалеше: „Диана“ се бе откъснала с триста мили от най-близкия съперник и тази дистанция скоро обещавахе да се увеличи още повече.

Дмитри Марков добродушно се разсмя в своята яхта „Лебедев“. Не изглеждаше да се е примирил с поражението...

— Спомни си баснята за заека и костенурката — каза русинът. — На разстояние четвърт милион мили много неща могат до се случат.

Положението се измени, когато завършиха първия кръг по околоземната орбита и пресякоха линията на старта — наистина хиляда мили по-високо благодарение на допълнителната енергия, която им бяха дали слънчевите лъчи. Мертън внимателно измери координатите на останалите яхти и съобщи данните на изчислителната машина. Резултатът, получен за „Вумера“, му се стори толкова неправдоподобен, че той веднага провери всичко отново.

Никакво съмнение: австролазийците го догонват с нечувана скорост.

Един внимателен поглед в перископа му бе достатъчен, за да разбере каква е работата. Прекалено тънките възета на „Вумера“ се бяха скъсали. И сега само платното, запазвайки своята форма, летеше в космоса като носена от вятъра кърпичка. След два часа то профуча покрай „Диана“ на по-малко от двадесет мили; но дълго преди това австролазийците се бяха присъединили към събраните в катера на комодора.

И така оставаха да се състезават само „Диана“ и „Лебедев“. Наистина, „марсианците“ не се предаваха, но изостанали толкова назад — с около хиляда мили, — те вече не представляваха заплаха за лидерите. Откровено казано, на Мертън му се струваше, че и „Лебедев“ вече няма да може да настигне „Диана“, и все пак нервничеше, когато на втория кръг отново настъпи затъмнение, а след това започна дълъг, бавен дрейф срещу слънчевия вятър.

Той познаваше руските водачи и конструктори. Те не за пръв път участваха в надбягвания. Именно техният съотечественик Пьотр Николаевич Лебедев бе открил в началото на двадесетия век светлинното налягане на слънчевите лъчи. Естествено, те ще упорствуват. Дмитри сигурно е намислил нещо ефектно.

А в този момент комодорът Ван-Стратен, движейки се на хиляда мили зад участниците в надбягването, с досада четеше току-що

получената радиограма. Тя беше пролетяла над сто милиона мили от веригата слънчеви обсерватории, които кръжаха високо над пламтящата повърхност на светилото. Съобщението беше извънредно неприятно. Наистина за командора (само почетна титла, на Земята той беше професор по астрофизика в Харвард) те не бяха пълна изненада. Никога досега надбягвания не бяха уреждани толкова късно; възникнаха най-различни пречки, но все пак организаторите решиха да рискуват — и като че ли бяха стрешили...

Дълбоко в недрата на Слънцето се трупаше чудовищна сила. Всяка секунда енергията на милион водородни бомби застрашаваше да се излее в мощен взрив, известен под името слънчева експлозия. Със скорост милиони мили невидимо гигантско огнено кълбо ще се откъсне от Слънцето и ще полети в космоса.

Възможно е облакът от йонизиран газ да мине настрана от Земята. Ако не, ще му са нужни малко повече от двадесет и четири часа, за да я достигне. Космическите кораби са защитени с мощни магнитни екрани, но леките слънчеви яхти с корпуси не по-дебели от хартия са безпомощни против такава заплаха. Екипажите ще трябва да бъдат прибрани.

Когато започваше вторият кръг около Земята, Джон Мертън още не знаеше това. Той си мислеше за своите работи. Под напора на слънчевия вятър той и русите се бяха издигнали по спирала на хиляди мили. През втория кръг те ще преодолеят земното притегляне и ще се устремят в дълъг път към Луната. Изходът ще бъде решен в двубоя между двете яхти; повече от сто хиляди мили екипажът на „Слънчев лъч“ доблестно се сражава с въртящото се платно, но в края на краищата трябваше да се предаде.

Мертън не чувствуваше умора. „Диана“ се държеше безукорно. Автопилотът, който регулираше въжетата като трудолюбие паяк, държеше слънчевото платно точно „по вятъра“.

Само две неща го безпокояха. Първо, престанал бе да се подчинява фал номер осем. Внезапно бе отказала релето. За щастие най-трудните маневри бяха вече извършени, отсега нататък на „Диана“ ѝ предстоеше да се движи непрекъснато право „по вятъра“. Както са казвали едно време моряците, лесно е да се справиш с кораба, когато вятърът ти духа в гърба.

Втората му грижа беше „Лебедев“, който упорито го следваше на разстояние триста мили. Благодарение на четирите си крила, разположени около главното платно, руската яхта се оказа рядко маневрена. Тя изпълни всички завой по околоземната орбита свръхточно; наистина, за такава маневреност трябваше да се плаща със скоростта — два заека с един куршум не се убиват. И Мертън се надяваше да запази аванса си по дългия прав участък. Но той няма да бъде напълно сигурен в победата, докато „Диана“ не мине след тричетири дни над обратната страна на Луната.

И изведнъж, в петдесетия час от надбягването, когато завършваше вторият кръг, Марков му поднесе изненада.

— Ало, Джон, — небрежно каза той, включвайки се в междуяхтената мрежа — я погледни, навярно ще ти бъде интересно.

Мертън се приближи до перископа и включи пределното увеличение. В зрителното му поле съвсем неправдоподобен сред звездите, много малък, но много ясен, като малтийски кръст заблестя „Лебедев“. Изведнъж пред очите на Мертън и четирите му крила се отделиха и изчезнаха в космоса.

Сега, когато Марков бе набрал втора космическа скорост и вече нямаше нужда да кръжи търпеливо по околоземната орбита, натрупвайки кинетична енергия, той бе изхвърлил излишния баласт. От тази минута „Лебедев“ е почти неуправляем, но това не е важно, всички сложни маневри вече са извършени. Все едно, че някакъв яхтмен от миналото умишлено освобождаваше лодката от кормилото и тежкия кил, знаейки, че напред го чакат попътен вятър и тихо море.

— Поздравявам те, Дмитри — каза Мертън в микрофона. — Хитър номер. Но това е недостатъчно, ти няма да ме настигнеш.

— Това още не е всичко! — чу той в отговор.

И наистина: на последния, правия участък Дмитри можеше да мине и без втори пилот.

— Едва ли Алексей ще се зарадва — каза Мертън. — А и това е против правилата.

— Да, Алексей ще трябва да поплава десет минути сам, докато го прибере комодорът. А колкото до правилата — в тях не се казва нищо за числеността на екипажа. Ти поне трябва да знаеш това.

Мертън замълча. Основавайки се на това, което му беше известно за конструкцията на „Лебедев“, той бързо обработваше

новите данни. Когато завърши изчисленията, Мертън се убеди: точно преди Луна „Лебедев“ ще го настигне.

Но съдбата на надбягването бе вече решена на деветдесет и два милиона мили от трасето.

В Слънчевата обсерватория № 3, в орбитата на Меркури, автоматичните прибори бяха записали целия ход на експлозията. Внезапният взрив превърна сто милиона квадратни мили от повърхността на Слънцето в синкаво бяло зарево, редом с което останалият диск сякаш потъмня. От кипящия ад, въртейки се и извивайки се като живо същество в създаденото от самата нея магнитно поле, се изтръгна струя плазма. А пред нея със скоростта на светлината се носеше вълна от рентгеново и ултравиолетово излъчване. Тя ще достигне Земята за осем минути и няма да причини вреда. Друго нещо са заредените атоми, които летят отзад със скорост четири милиона мили в час. След двадесет и четири часа те ще обвият със смъртоносен облак „Диана“, „Лебедев“ и техния ескорт.

Комодорът отлага решението си до последната минута. Дори когато струята от плазма пресече орбитата на Венера, все още имаше надежда, че тя няма да засегне Земята. Но когато до срещата с нея оставаха по-малко от четири часа и мрежата от лунни радари даде сигнал за тревога, той разбра, че не бива да чака повече. Следващите пет-шест години, докато се успокои Слънцето, няма да има никакви надбягвания.

Въздишка на разочарование се понесе по цялата слънчева система. „Диана“ и „Лебедев“ се движеха почти редом на половината път от Земята до Луната, но никой няма изобщо да узнае коя яхта е по-добра. Запалянковците ще спорят с години, а в историята ще бъде отбелязано накратко „надбягванията бяха отменени поради слънчева буря“.

Като получи заповедта, Джон Мертън се разстрои така, както не беше се огорчавал от дете. През завесата на годините ярко проблесна споменът за десетия му рожден ден. Бяха му обещали модел — точно копие на знаменития космически кораб „Утринна звезда“, няколко седмици той си представяше как ще го сглоби, къде ще го окачи в стаята си. И изведнъж, в последната секунда, баща му каза: „Извинявай, Джон, много е скъп. Може би за следващия рожден ден...“



След половин век, преживял славен живот, той отново се чувствуваше убит от хлапашка скръб.

Ами ако не се подчини? Ако пренебрегне забраната и продължи? Нищо, че надбягването е отменено, неговият полет ще бъде отбелязан във всички отчети и дълго ще се помни.

Не, това е по-лошо от глупост — това е самоубийство. Джон Мертън бе виждал умиращи от лъчева болест хора, на които е отказвала магнитната защита на техните кораби. Прекалено скъпа цена...

Той страдаше не само за себе си, но и за Дмитри Марков. И двамата бяха заслужили победата, но тя няма да се падне на никого. Човекът може да се е научил да впряга лъчите на светилото и да лети към границите на космоса — но не може да спори с разяреното Слънце.

На петдесет мили зад „Диана“ катерът на комодора се бе приближил вече до „Лебедев“, за да прибере капитана. Пущайки в безкрая сребристото платно, Дмитри преряза въжетата — и Мертън много добре разбираше чувствата му. Малката кабина ще бъде върната обратно на Земята, може би дори още веднъж ще влезе в работа, но платната могат да се използват само един рейс.

Мертън можеше да натисне копчето на катапултиращото устройство и да спести няколко минути на спасителите, но това беше свръх силите му. Той искаше да остане до последния миг на корабчето, което толкова дълго бе част от неговите мечти и неговия живот. Мощното платно, опънато под прав ъгъл към Слънцето, бе развило пределна тяга. То вече отдавна бе изтръгнало яхтата от обятията на Земята и „Диана“ продължаваше да набира скорост.

Внезапно го осени някаква мисъл. Той знаеше какво да направи. Нито съмнения, нито колебания; Джон Мертън за последен път се обърна към изчислителната машина, която бе му помогнала да измине половината път до Луната.

Когато завърши изчисленията, той загърна заедно с бордовия дневник и скромното си лично имущество. С мъка (беше отвикнал вече, а и не е толкова лесно човек да направи това сам) Мертън се намъкна в аварийния скафандър. Тъкмо бе затворил прозорчето на херметическия шлем, когато по радиото се раздаде гласът на комодора.

— След пет минути идваме при вас, капитане. Прережете платното, за да не се заплетем в него.

Джон Мертън, първият и последен капитан на слънчевата яхта „Диана“, се забави за секунда. Той още веднъж обгърна с поглед миниатюрната кабина с блестящите прибори и умно монтираните лостове, които сега бяха здраво закрепени в едно положение. Най-после каза в микрофона:

— Напущам кораба. Не бързайте, без друго ще ме намерите. „Диана“ сама ще се погрижи за себе си.

Зарадва се, че комодорът се въздържа да отговори. Професор Ван Стратен естествено, разбра каква беше работата. Разбра също, че през тези последни секунди Мертън иска да бъде сам.

Той не се зае да изпомпва въздуха от преходната камера и излетелият от нея газ меко го отнесе далеч от „Диана“; тласъкът при отделянето беше последният подарък на Мертън за яхтата. Тя бързо се отдалечаваше и платното ярко блестеше на слънчевите лъчи, които векове наред ще определят пътя на „Диана“. След два дни яхтата ще профучи покрай Луната и тя, както и Земята, няма да може да я спре. Освободено от възпиращата маса, платното всеки ден ще увеличава своята скорост с две хиляди мили в час. Ще мине месец — и „Диана“ ще се движи по-бързо от всички създадени от човека кораби.

Колкото по-далеч отива тя, толкова повече ще отслабват лъчите на Слънцето и ускорението ще започне да пада. Но дори на орбитата на Марс скоростта ще нараства за денонощие с хиляда мили в час. И дълго преди това скоростта на яхтата ще бъде такава, че дори Слънцето няма да я спре. По-бързо от всяка комета тя ще се устреми в междузвездната бездна, недостъпно за въображението на човека.

Очите на Мертън видяха заревото на ракетите на няколко мили. Катерът идваше да го вземе с ускорение, хиляди пъти по-голямо от онова, което „Диана“ ще може да развие някога. Но двигателите на катера изразходват своя запас от гориво за няколко минути, а слънчевата яхта ще набира скорост стотици години, тласкана от неугасимия огън на Слънцето.

— Прощавай, корабче — каза Джон Мертън. — Интересно, чии ли очи ще те видят следващия път и след колко хиляди години?

Малкото късо торпедо се бе приближило съвсем, но Мертън изпитваше облекчение. Той никога вече няма да спечели надбягването

до Луната, но неговото корабче първо бе излязло в далечното плаване към звездите.

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой  
10/1966 г.

# ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

**МОЯТА БИБЛИОТЕКА**



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.